

Suomen ASH ry:n lausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle tupakkalaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 15/2016 vp) täydentämisestä

Suomen ASH ry kiittää hallituksen esitykseen tehtyä lisäystä tupakoinnin kieltämisestä yksityisautoissa, kun kuljetettavana on lapsia. Yhdistys pitää ehdotusta erittäin tarkoituksenmukaisena.

Ympäristön tupakansavu on yleisimpiä syöpävaarallisia aineita, eikä sille altistumiselle ole turvarajaa. Väestöä suojellaankin altistumiselta jo melko laajasti: työpaikkojen tupakointikielto tuli voimaan 1995 ja ravintolatupakoinnin kieltäminen täydessä laajuudessaan 2009. Lapset ovat kuitenkin vailla kattavaa turvaa, vaikka lasten kehittyvät ja kasvavat kudokset ovat aikuisten elimistöä herkempiä ympäristön tupakansavun terveyshaitoille.

Lasten keuhkot ovat erityisen herkkiä passiivisen tupakoinnin haittavaikutuksille. Tupakansavulle altistuneet lapset kärsivät altistumattomia enemmän mm. astmasta, allergisesta nuhasta ja keuhkoputkentulehduksista. Lapsuuden altistumisella ympäristön tupakansavulle saattaa olla haitallisia vaikutuksia vuosikymmeniksi eteenpäin.

Vain yhden savukkeen polttaminen voi nostaa auton savupitoisuuden 11 kertaa suuremmaksi kuin ravintolassa tai baarissa, jossa tupakointi on sallittu. Tupakointi autossa yleensä saattaa nostaa sisäilman saasteiden määrän 35 kertaa suuremmaksi kuin mitä Maailman terveysjärjestö WHO pitää turvallisena. Tuuletus, ilmanvaihto, ikkunoiden avaaminen tai lyhyt matka ei paranna tilannetta.

Maailman terveysjärjestön tupakkapuitesopimuksen 8. artiklan toimeenpano-ohjeissa todetaan selkeästi, että kaikkia tulee suojella altistumiselta ympäristön tupakansavulle. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen artiklan 3 mukaan lapsen edun tulee olla ensisijainen aina, kun tehdään lapsia koskevia viranomaispäätöksiä, lakeja tai muita yhteiskuntapoliittisia ratkaisuja. Sopimuksen toteuttamista valvova lapsen oikeuksien komitea on selvästi katsonut tupakan käytön kuuluvan sopimuksen piiriin. Näidenkin seikkojen vuoksi lakiin lisättäväksi ehdotettava tupakoinnin kieltäminen yksityisautoissa, kun kuljetettavana on alaikäisiä lapsia, on tarkoituksenmukainen.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta (PeVL 21/2010vp) pohti vuonna 2010 tupakointikieltoa yksityisautoissa lasten läsnä ollessa, mutta katsoi, että kieltäminen olisi ulottunut "varsin syvälle yksityiselämän piiriin" sekä olisi rajoittanut tupakoitsijan "henkilökohtaista itsemääräämisoikeutta", "henkilökohtaista vapautta" ja "yksityiselämän suojaa".

Perustuslaissa todetaan, että ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä, lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä ja julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön. Perustuslakivaliokunnan tulkinta vuodelta 2010 ei anna lapsille

perustuslain vaatimaa yhdenmukaista kohtelua lain edessä. Lasten terveyden suojelun tulisi olla keskiössä, kun on kyse altistumisesta syöpävaaralliselle aineelle.

Lisäksi perustuslakivaliokunta epäili, ettei kieltoa voitaisi valvoa tehokkaasti, vaan se jäisi symboliseksi lainsäädännöksi. Peruste ei ole kestävä, sillä autoihin on säädetty muun muassa turvavyöpakko ja matkapuhelimen käyttökielto. Kieltoa voidaan valvoa osana normaalia liikennevalvontaa ja valvonta on säädettävä poliisin tehtäväksi.

Useimmat autoilevat aikuiset eivät tiedosta tai tule ajatelleeksi tupakansavun vaarallisuutta lapsille, joten kiellon liittäminen lakiin on lainsäätäjän viesti ja kannanotto lasten terveyden suojelun tärkeydestä. Taloustutkimuksen vuonna 2015 Suomen ASH ry:n toimeksiannosta tekemän kyselyn mukaan

- 83 prosenttia suomalaista kannattaa tupakoinnin kieltoa yksityisautoissa, säännöllisesti tupakoivistakin 80 prosenttia.
- Eroa ei syntynyt vastaajan iän, sukupuolen, asuinalueen tai yhteiskunnallisen aseman perusteella.
- Vain 15 prosenttia vastanneista vastusti kieltoa.

Kun yli neljä viidestä suomalaisesta on sitä mieltä, ettei tupakointia tule sallia yksityisautoissa pienten lasten läsnä ollessa, lain noudattamisessakaan ei luulisi olevan suuria ongelmia. Lastensuojeluviranomaisten työmäärän kasvattaminen tupakkalain valvojana ei mielestämme ole oikeansuuntainen toimenpide.

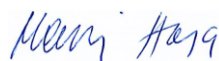
Esitämme, että tupakointikiellon rikkominen tulisi määrätä rikesakolla rangaistavaksi teoksi, samalla tavoin kuin rangaistaan esimerkiksi turvavyön käytön laiminlyömisestä ja matkapuhelimen käytöstä ajon aikana.

Muissa maissa ikärajat yksityisautoihin säädettyjen tupakointikieltojen osalta vaihtelevat 12:sta 18:aan vuoteen. Suomen ASH ry:n näkemyksen mukaan lapsen terveyden turvaamisen kannalta 18 vuoden ikäraja olisi parempi, mutta jo 15 vuoden ikäraja on edistysaskel lasten terveyden turvaamiseksi.

Suomen ASH ry

Pekka Puska
Puheenjohtaja

Mervi Hara
Toiminnanjohtaja